

-
-
16. Корпоративная социальная ответственность: управленческий аспект [монография] // под общ. ред. д-ра экон. наук, проф. И. Беляевой, д-ра экон. наук, проф. М. Эскиндарова/ М.: КНОРУС, 2008. – 504 с.
 17. Официальный сайт Всемирного Банка [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.worldbank.org>.
 18. Официальный сайт ОЭСР [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.oecd.org>.
 19. Friedman Milton. The social responsibility of business is to increase its profits // New York Times. September 13. 1970.

Байрактар Ю.А.

МЕХАНИЗМЫ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ И ГОСУДАРСТВА ПРИ РЕАЛИЗАЦИИ КОНЦЕПЦИИ СОЦИАЛЬНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ

В статье исследованы механизмы взаимодействия предприятий и государства при реализации концепции социальной ответственности, проанализированы существующие механизмы и изложено собственное видение проблемы.

Ключевые слова: социальная ответственность, корпоративная социальная ответственность, социальная ответственность бизнеса, механизмы взаимодействия предприятий и государства, концепции социальной ответственности.

Bairaktar Y.

THE MECHANISM OF INTERACTION ENTERPRISES AND STATE IN IMPLEMENTATION OF SOCIAL RESPONSIBILITY

The article investigates the mechanisms of interaction between enterprises and the state in the implementation of the concept of social responsibility, analyzed existing mechanisms and outlined his own vision problems.

Keywords: social responsibility, corporate social responsibility, corporate social responsibility, the mechanisms of interaction between enterprises and the state, the concept of social responsibility.

УДК 330.341

Беник Н.Г.

КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ МЕХАНІЗМУ АДАПТАЦІЇ СУДНОРЕМОНТНИХ ПІДПРИЄМСТВ ДО ЗМІН ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

У статті пропонується система процесних рішень, позначена як «механізм адаптації» підприємства. Визначаються складові механізму, який розроблений з метою налагодження господарсько-виробничої діяльності підприємства під впливом зовнішнього середовища.

Ключові слова: механізм, адаптація підприємства, моніторинг, методи адаптації.

Постановка проблеми. В останні роки в Україні відбулося значне підвищення ступеня нестабільності зовнішнього середовища функціонування підприємств. Це явище торкнулося не всіх секторів ринку: окремі підприємства продовжують спокійно функціонувати в

стабільних нішах ринку з легко прогнозованим попитом. На цих підприємствах рідко виникають і легко впроваджуються технологічні інновації. Однак багато інших підприємств, в тому числі і судноремонтні, повинні працювати в умовах неухильно падаючої стабільності зовнішнього середовища.

Тому виникає необхідність розглянути основні проблеми, що властиві судноремонтним підприємствам і побудувати механізм адаптації, який дозволить шляхом узгодження цілей підприємства, інтересів власника, різних груп і категорій працюючих, шляхом створення відповідних моделей і методів перебудови забезпечити судноремонту місце в ринковому середовищі та ефективне функціонування в ньому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням адаптації, адаптаційного процесу, адаптивного управління присвячені роботи М.М. Будник, І.І. Грибик, А.В. Козаченко, П.М. Кондратьєвої, С.В. Кудлаєнко, А.Н. Ляшенко, І.Ю. Ладико, Н.В. Попова, Ю.Л. Степанової, В.М. Тимохіна, Е.А. Тихоненко, В.М. Ячменьової та ін. У цих роботах розглянуті поняття і сутність адаптації, її фактори, рівні, а також формування, функції, структура економічного механізму адаптації.

Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовський, Е.Б. Стародубцева під економічним механізмом розуміють «сукупність методів і засобів впливу на економічні процеси, їх регулювання» [1, с. 355].

Термін «механізм» у наукових працях, присвячених економіці соціалізму, був введений в обіг у другій половині 60-х років ХХ століття і, незважаючи на свою відносну новизну, набув широкого поширення [2, с. 76].

У більшості джерел поняття механізм трактується багатогранно [3, с. 332; 4, с. 230; 5, с. 122]. Великий економічний словник визначає механізм як: 1) послідовність станів, процесів, що визначають собою яку-небудь дію, явище; 2) система, пристрій, що визначає порядок якого-небудь виду діяльності; 3) внутрішній устрій (система ланок), машини, приладу, апарату, що приводить їх у дію.

Відзначимо, що багато авторів поняття «механізм» співвідносять з поняттям «система». Так, Л.С. Зеленцова механізм розвитку управління виробництвом розглядає як «цілісну, динамічну систему, призначену для цілеспрямованої дії на процес якісних змін стану управління виробництвом» [6, с. 52]. А.І. Ільїн визначає механізм планування як сукупність компонентів, які «взаємообумовленні як елементи однієї системи» [7, с. 70].

Метою статті є створення механізму адаптації судноремонтного підприємства як способу поліпшення його господарсько-виробничої діяльності в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

Викладення основного матеріалу. В даний час в роботах, присвячених теорії та практиці управління, широко висвітлюються питання формування нових підходів та інструментів адаптації підприємств до умов ринку, до динаміки зовнішнього середовища. Але, в той же час, питання визначення параметрів процесу адаптації, отримання зворотного зв'язку в циклі управління процесом адаптації знаходяться в стадії розробки і поки що не знайшли належного відображення.

Зміна факторів зовнішнього середовища може призвести до виникнення певного дисбалансу між судноремонтним підприємством та середовищем і спричинити необхідність адаптації цього підприємства. У зв'язку з цим воно повинно володіти здатністю своєчасно проводити адекватні зміни. Такі зміни на підприємстві можуть бути здійснені за допомогою розробленого ним механізму адаптації.

Механізм, в першу чергу, – це відкрита система, в якій зміна стану хоча б одного елемента веде до зміни стану інших елементів. Разом з тим, стосовно до сфери економіки, механізм – це пристрій, сукупність важелів управління, що приводить до дії економічні процеси під впливом змінного зовнішнього середовища, дотримуючись причинно-наслідкових зв'язків економіки.

Таким чином, вся структура механізму адаптації судноремонтного підприємства до змін зовнішнього середовища представлена на рис.1.

Первинним елементом адаптивного механізму є наявність адаптивної ситуації, яка виникає в результаті змін у середовищі, що перешкоджають досягненню цілей підприємством (суб'єктом адаптації) або ж змін самого підприємства (суб'єкта). В результаті цього у підприємства з'являється адаптивна потреба, що виражається в прагненні все ж досягти бажаного.

Об'єктом адаптації є позитивний результат від економічної діяльності судноремонтного підприємства в умовах несприятливої динаміки зовнішнього середовища.

Метою механізму адаптації є вихід підприємства на лідируючі позиції в конкурентному середовищі, що досягається за допомогою зміни управлінської діяльності. Управлінська діяльність людей полягає у використанні різних способів, прийомів, важелів впливу на об'єкт управління для надання процесу розвитку бажаного напряму і досягнення раніше поставленої мети. «Управління в широкому сенсі – процес підтримки функціонування або переведення системи з одного стану в інший за допомогою цілеспрямованого впливу на об'єкт управління з метою зміни його стану» [8, с. 644].

Важливе місце у механізмі адаптації займає моніторинг (від лат. monitor – той, хто нагадує, попереджає) – методика і система спостережень за станом певного об'єкта або процесу, що дає можливість спостерігати їх у розвитку, оцінювати, оперативно виявляти результати впливу різних зовнішніх факторів. Результати моніторингу дають можливість вносити корегування в управління об'єктом або процесом [9].

На етапі моніторингу відбувається визначення факторів змін (екзогенних факторів), які впливають на діяльність судноремонтного підприємства та проводиться бізнес-діагностика його стану.

Бізнес-діагностика – це ретроспективне (на основі минулої діяльності), оперативне (поточний стан) та перспективне (прогноз розвитку) комплексне дослідження господарської діяльності підприємства на предмет розробки його господарської політики. Метою бізнес-діагностики є виявлення найбільш важливих проблем і пріоритетів ведення господарської діяльності та розробка програми короткострокових і довгострокових заходів, які дозволять поліпшити ефективність та фінансові показники діяльності підприємства.

Бізнес-діагностика може проводитися як силами планово-аналітичних служб самого підприємства, так і з залученням сторонніх консультантів, що, як правило, гарантує велику ступінь об'єктивності результатів в силу незалежності аналітиків.

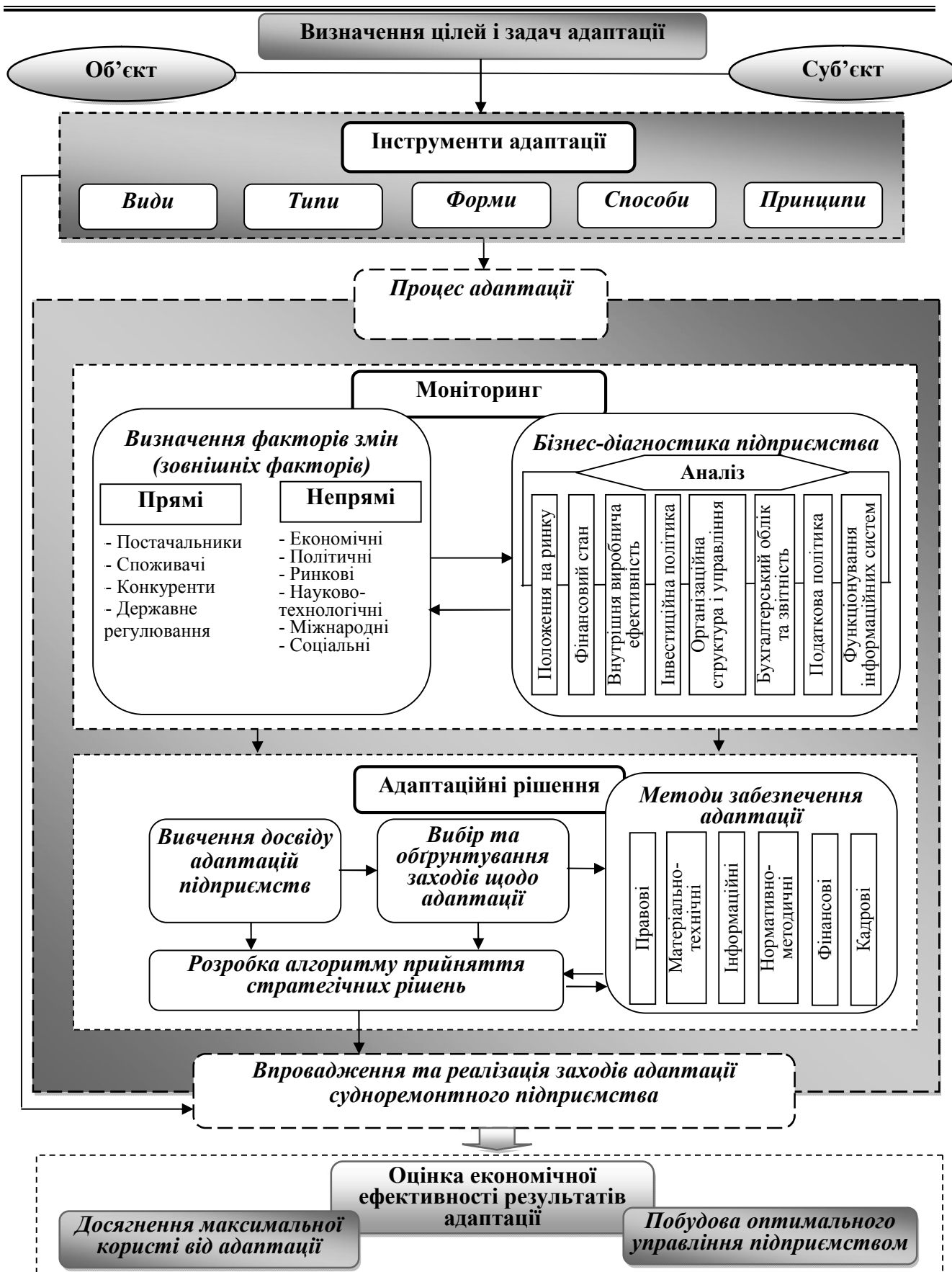

Рис.1. Концептуальна модель механізму адаптації судноремонтного підприємства до змін зовнішнього середовища

Джерело: авторська розробка

Обов'язковою характеристикою бізнес-діагностики є її комплексність, так як дослідженню піддаються всі основні сторони господарської діяльності судноремонтного підприємства і тим самим розробляються збалансовані рекомендації щодо здійснення конкретних управлінських заходів, що враховують всі найважливіші аспекти бізнесу. Комплексність передбачає врахування всіх істотних факторів господарської діяльності судноремонтного підприємства при розробці його господарської політики:

- поточні та майбутні фінансові результати (прибуток);
- становище на ринку (конкурентні переваги);
- падіння ліквідності, пов'язане з іммобілізацією частини фінансових ресурсів;
- поточне падіння прибутковості, пов'язане з додатковим залученням кредитних джерел фінансування і, як наслідок, збільшенням собівартості за рахунок нарахованих відсотків та ін.

Повномасштабна бізнес-діагностика діяльності судноремонтних підприємств, як правило, включає в себе:

1. Аналіз положення підприємства на ринку і його здатність адаптуватися до умов економічної кон'юнктури.

По даному напрямку метою бізнес-діагностики є дослідження ефективності ринкової (маркетингової) стратегії, тобто того, наскільки оптимально постачальна і збутова політика підприємства адаптується до зміни зовнішнього економічного середовища (ринкової кон'юнктури).

2. Аналіз фінансового стану підприємства.

Тут результатом бізнес-діагностики буде визначення оптимальної величини фінансових резервів підприємства, яка, з одного боку, достатня для забезпечення нормальної платоспроможності підприємства і, таким чином, зводить до мінімуму витрати фінансового ризику (штрафні санкції банків за кредитами, неплатежі постачальникам і, як наслідок, розірвання договорів, позови кредиторів, пені за платежами до бюджету та ін.), а з іншого боку, не є завищеною, тобто не відволікає надлишкові оборотні ресурси підприємства з поточної господарської діяльності.

3. Аналіз внутрішньої виробничої ефективності: аналіз використання ресурсів, аналіз динаміки величини і структури витрат.

Даний аспект аналізу присвячений проблемам оптимізації виробничої діяльності підприємства, тобто тому, наскільки ефективно ресурси підприємства (основний і оборотний капітал, трудові ресурси) використовуються в процесі виробництва продукції (ремонт суден), робіт, послуг. Досліджуються наукова організація праці, можливості реструктуризації активів, ефект від здійснення програм розвитку виробничого потенціалу на інтенсифікацію діяльності підприємства.

Результатом бізнес-діагностики з даного розділу є розробка управлінських заходів, спрямованих на підвищення ефективності виробництва і розрахунок прогностичного ефекту від здійснення даних заходів.

4. Аналіз інвестиційної політики підприємства та ефективності залучення коштів на потреби фінансування капітальних вкладень.

У даному розділі бізнес-діагностики аналізується оптимальність інвестиційної політики підприємства, тобто ефективність фінансування і освоєння капітальних вкладень.

5. Аналіз організаційної структури і системи управління підприємством, документообігу та розподілу повноважень між керівництвом і підрозділами / структурами підприємства.

Тут досліджується ефективність організаційної структури підприємства з точки зору:

- покриття всіх необхідних у господарській діяльності підприємства функцій;
- забезпечення якісної системи внутрішнього контролю;
- створення ефективної системи преміювання (матеріального стимулювання), що забезпечує належну ступінь зацікавленості підрозділів у підвищенні фінансових результатів підприємства в цілому;

-
- відносної невитратності (розумної величини поточних витрат на утримання апарату управління підприємства).

За результатами аналізу проводиться розробка рекомендацій щодо зміни організаційної структури підприємства з різних аспектів (створення нових функціональних служб, перерозподіл повноважень між головним і дочірніми підприємствами, зміна механізму преміювання підрозділів та ін.).

6. Аналіз стану бухгалтерського обліку та звітності (аудиторська експертиза).

Зовнішній аудит звітності підприємства (стан зовнішньої фінансової звітності).

Внутрішній аудит діяльності підприємства (стан внутрішньої оперативної звітності).

Аналіз ефективності системи внутрішнього та зовнішнього документообігу та розробка рекомендацій щодо її оптимізації.

7. Аналіз податкової політики підприємства та розробка заходів щодо оптимізації платежів до бюджету.

У цьому розділі аналізу виявляються резерви збільшення прибутку підприємства за рахунок платежів до бюджету, тобто зниження та/або відстрочення податкових платежів.

8. Експертиза інформаційних систем, що забезпечують процес управління підприємством.

Аналіз функціонування автоматизованої системи управління і оптимальності програмно-технічних рішень.

Розробка пропозицій щодо підвищення ефективності інформаційної системи підприємства.

Розробка концепції розвитку інформаційної системи підприємства і допомога в її впровадженні (в області технічного та програмного забезпечення, навчання кадрів та ін.).

Тут висвітлюються проблеми програмно-аналітичного забезпечення діяльності підприємства (технічного та програмного забезпечення автоматизованої системи управління виробництвом) і виробляється розробка стратегії в області АСУП, найбільш раціональної для діяльності підприємства.

9. Загальні висновки з аналізу господарської діяльності та фінансового стану підприємства.

Цей розділ є заключним етапом бізнес-діагностики. У ньому на підставі узагальнення результатів попереднього дослідження проводиться розробка поточної і перспективної політики підприємства, виробляються управлінські рекомендації, які подаються не тільки в якісному, але й у кількісному виразі як за величиною необхідних витрат для їх здійснення, так і за величиною прогностного ефекту на фінансові результати [10].

Результатом комплексної бізнес-діагностики діяльності судноремонтного підприємства є розробка заходів щодо розвитку системи управління та його фінансового оздоровлення, збільшення рентабельності виробництва, а також щодо підвищення управління підприємством та його ринкової привабливості. Останнє положення дуже важливе, тому що воно показує комерційну цінність бізнес-діагностики, її прямиий зв'язок з підвищенням фінансових результатів підприємства.

Не менш важливішим в економічному механізмі адаптації є адаптаційні рішення, що ґрунтуються на результатах моніторингу та забезпечують знаходження нових рішень та заходів по виходу з негативної встановленої проблеми за допомогою методів забезпечення адаптації.

У вирішенні даної проблеми доцільним є вивчення зарубіжного досвіду адаптації підприємств та можливості його впровадження в Україні.

Вивчення досвіду підприємств в області адаптації їх до сучасних умов господарювання полягає в тому, щоб намітити шляхи адаптації. Безперечно, використання досвіду внутрішньофірмового управління пройшло перевірку часом і довело свою ефективність на підприємствах економічно розвинутих країн, що дозволяє прискорити і полегшити шлях судноремонтних підприємств у пристосуванні до ринку.

Аналіз існуючих досліджень свідчить про потребу більш детального розгляду зарубіжного досвіду адаптації та його практичного впровадження на підприємствах України.

На основі контролю поточної ситуації та постійного моніторингу зовнішнього середовища виробляються і реалізуються заходи адаптації щодо подолання негативних явищ на судноремонтному підприємстві. Вони реалізуються за допомогою методів забезпечення адаптації.

Метод – це набір засобів, які дозволяють отримати потрібний результат за певний період часу. Єдиного методу, який допоможе в адаптації підприємства до мінливості зовнішнього середовища, не існує. Від умов і різних ситуацій залежить, яким методом необхідно скористатися. В успішній адаптації судноремонтних підприємств зацікавлені керівництво підприємства, працівники і держава. Тому дії по адаптації повинні бути комплексними та цілеспрямованими.

Тим самим ставиться питання про те, як і за допомогою яких засобів здійснити ефективний процес адаптації підприємства.

Правові методи забезпечення адаптації представляють собою правову діяльність сторін, будуються на основі правового регулювання та використання правових засобів для досягнення сторонами своїх цілей.

Нормативно-правове забезпечення управління підприємством складають різноманітні нормативні і правові документи, які розглядаються на двох рівнях: загальнонаціональному (Закони України та підзаконні нормативно-правові акти у сфері регулювання трудової діяльності, тощо) та внутрішньофірмовому (колективні договори і угоди).

Матеріально-технічні методи забезпечення адаптації являють собою забезпечення матеріально-технічними ресурсами процесу виробництва.

Матеріально-технічне забезпечення є найважливішою умовою нормального функціонування підприємства. Завдання цього складного процесу полягає у визначенні потреб підприємства в матеріалах і технічних ресурсах, виявленні можливостей покриття цієї потреби (особливо в умовах економічної кризи та політичної нестабільності), а також певних умов зберігання матеріалів до їх видачі в цехи і безпосередньої установки.

Інформаційні методи забезпечення адаптації – це сукупність даних, які використовують суб'єкти менеджменту персоналу для вирішення різноманітних завдань з управління підприємством у різних підсистемах і на різних етапах управління.

Нормативно-методичні методи забезпечення адаптації – це сукупність документів і нормативно-довідкових матеріалів, що встановлюють норми, правила, вимоги, характеристики, методи, що використовуються при вирішенні завдань організації праці, управління персоналом та виробництвом і затверджені в установленому порядку, компетентним відповідним органом або керівництвом підприємства.

Нормативно-методичне забезпечення створює умови для ефективного процесу підготовки, прийняття та реалізації рішень з питань управління підприємством. Воно полягає в організації розробки і застосування методичних документів, а також у введенні нормативного господарства в системі управління підприємством.

Фінансові методи забезпечення адаптації – це сукупність коштів, які спрямовуються на фінансування діяльності підприємства.

Під фінансовим забезпеченням підприємницької діяльності розуміється сукупність форм і методів, принципів і умов фінансування підприємств. Фінансове забезпечення підприємництва – це управління капіталом, діяльність з його залучення, розміщення та використання.

Кадрові методи забезпечення адаптації представлені суб'єктами менеджменту персоналу: лінійними та функціональними керівниками всіх рівнів управління, службою персоналу та працівниками інших виробничих і функціональних підрозділів, які забезпечують керівників необхідною для управління персоналом інформацією або виконують обслуговуючі функції.

Сучасна система кадрового забезпечення підприємств повинна бути пов'язана з розробкою та реалізації політики, що включає планування, відбір, найм, розміщення трудових ресурсів; адаптацію навчання і підготовку працівників; просування по службі, кар'єру; методи і

стимулювання праці; умови роботи; формальні і неформальні зв'язки; консультування та переговори; подолання конфліктних ситуацій в колективі.

Успішна програма по формуванню системи кадрового забезпечення на сучасному етапі сприяє створенню такої робочої сили, яка б мала більш високі здібності і сильну мотивацію до виконання завдань, що стоять перед підприємством.

З метою підвищення ефективності функціонування вітчизняних судноремонтних підприємств необхідним є впровадження та реалізація заходів адаптації у всіх напрямках їхньої виробничо-господарської діяльності.

Після того, як був розроблений та застосований метод адаптації підприємства до зміни ситуації на ринку виникає необхідність оцінки ефективності адаптації в залежності від величини коштів, виділених на зміну параметрів підприємства.

Призначення оцінки – цілеспрямований вплив організаційними, економічними, інформаційними, технологічними і функціональними заходами на гармонійний розвиток підприємства. Метою оцінки є виявлення поточного рівня соціально-економічної ефективності системи управління і досягнення високих кінцевих результатів діяльності підприємства на основі підвищення ефективності управлінських рішень.

Для оцінки економічної ефективності діяльності підприємств у вітчизняній практиці використовується система показників, що відображають співвідношення витрат і отриманих результатів, тобто ефекти, які можуть бути одержані від реалізації механізму адаптації.

Висновки. Отже, запропонований в статті механізм забезпечує взаємодію та врахування впливу кожного з його елементів, які відповідають за збереження стабільно-ефективної діяльності, виявлення, стримування, подолання та контроль негативних явищ, що виникають на судноремонтних підприємствах під впливом зовнішніх факторів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Райзберг, Б.А. Современный экономический словарь/ Б.А.Райзберг, Л.Ш.Лозовский, Е.Б. Стародубцева. – 5-е изд. перераб. и доп.– М.: ИНФРА – М, 2007. – 495 с.
2. Хозяйственный механизм общественных формаций / Под общ. ред. Л.И. Абалкина.– М.: Мысль, 1986. – 249 с.
3. Большой экономический словарь / Под ред. А. Н. Азрилияна.– 2-е изд., доп. и перераб.– М.: Институт новой экономики, 1997.– 864 с.
4. Гуревич П. С. Современный гуманитарный словарь-справочник / П. С. Гуревич.– М.: Олимп: ООО «Фирма «Издательство АСТ», 1999. – 528 с.
5. Путятин Ю. А. Финансовые механизмы стратегического управления развитием предприятия: Монография / Ю. А. Путятин, А. И. Пушкар, А. Н. Тридед.-Х.: Основа, 1999. – 488 с.
6. Зеленцова Л.С. Механизм развития управления производством: [монография] / Л.С. Зеленцова. – М. : ГАУ им. С.Орджоникидзе, 1993. – 131 с.
7. Ильин А.И. Планирование на предприятии: учебник / А.И. Ильин. – Минск : Новое знание, 2003. – 635 с.
8. Румянцева Е.Е. Новая экономическая энциклопедия / Е.Е. Румянцева. – 2-е изд. – М.: Инфра-М, 2006. – 810 с.
9. Словарь бизнес терминов. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://dic.academic.ru/contents.nsf/business/>.
10. Щиборщ К. Бизнес-диагностика деятельности предприятий. / К. Щиборщ // Рынок Ценных Бумаг. – 1999. – № 16 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://old.rcb.ru/archive/articles.asp?id=77>.

Беник Н.Г.

КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ МОДЕЛЬ МЕХАНИЗМА АДАПТАЦИИ СУДОРЕМОНТНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ К ИЗМЕНЕНИЯМ ВНЕШНЕЙ СРЕДЫ

В статье предлагается система процессных решений, обозначенная как «механизм адаптации» предприятия. Определяются составляющие механизма, который разработан с

целью налаживания хозяйственно-производственной деятельности предприятия под влиянием внешней среды.

Ключевые слова: механизм, адаптация предприятия, мониторинг, методы адаптации.

Benyk N. H.

CONCEPTUAL MODEL OF ADAPTATION MECHANISMS SHIPREPAIRER TO ENVIRONMENT CHANGES

The paper proposes a system of process solutions, referred to as "the mechanism of adaptation" of the enterprise. Determined by the components of the mechanism, which is designed to establish the economic and production activity under the influence of the external environment.

Keywords: mechanism, adaptation of the enterprise, monitoring, methods of adaptation.

УДК 355.691.32

Власова В.П.

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МОРСЬКИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПОРТІВ УКРАЇНИ

В статті розглянута класифікація морських торговельних портів, проаналізовано їх діяльність. Визначено фактори, які мають негативний та позитивний вплив на розвиток портів. Вказано основні проблеми морських торговельних портів України.

Ключові слова: морський торговельний порт, класифікація морських торговельних портів, переробка вантажів у морських портах.

Постановка проблеми. Морські порти мають велике значення для розвитку економіки країни. Сучасний морський порт – це великий транспортний вузол, що зв'язує різні види транспорту: морський, річковий, залізничний, автомобільний, трубопровідний та ін. Портова діяльність є стратегічним аспектом розвитку економіки держави і однією із ключових ланок функціонування транспортної системи, тому аналіз діяльності морських торговельних портів (МТП), визначення проблем та перспектив розвитку є актуальним питанням.

Аналіз останніх публікацій. Теоретичні та практичні аспекти діяльності та розвитку МТП висвітлено у роботах Боняр С.М, Вінникова В.В, Кібік О.М, Ковбатюк М.В, Корнійко Я.Р. Чекаловця В.І., Примачова М.Т., Примачової С.І., Дергаусова М.М., Ільницького К.О, Котлубая О.М. та ін.

Невирішена раніше частина загальної проблеми. В зв'язку із зміною економічної та політичної ситуації в Україні набуває актуальності детальний аналіз діяльності МТП, визначення основних факторів, що впливають на їх діяльність, а також пошук шляхів подолання проблем розвитку портів.

Постановка завдання. Метою даної статті є аналіз діяльності МТП, визначення проблем розвитку та основних напрямків їх подолання.

Викладення основного матеріалу. Для аналізу діяльності МТП та визначення перспектив розвитку порти поділено на групи (рис.1).